



**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LORRAINE SCHEMBRI ORLAND**

Seduta tat-30 ta' April, 2013

Citazzjoni Numru. 462/2001/1

Valfracht Roro Line Limited

vs

KD Commercials Ltd.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni tas-socjeta` attrici datata 27 ta' Marzu 2001 fejn esponiet: -

Illi s-socjeta` konvenuta ghandha taghti lis-socjeta` attrici s- somma ta' elf, hames mija u erbgha u sittin lira Maltin u hamsa u tletin centezmu (Lm1,564.35) import ta' noll ghall-garr ta' merkanzija mill-Port ta' Tilbury, l-Ingilterra ghall-Port ta' Malta fuq il-vapur Moon Admiral li wasal Malta fl-14 ta' April 2000, skont il-*bill of lading* (Dok. B) u l-*Freight Invoice* (Dok. C) flimkien mal-imghax legali mill-wasla tal-vapur, liema dejn hu cert, likwidu u skadut.

Illi fil-fehma tas-socjeta` attrici s-socjeta` konvenuta m' ghandhiex eccezzjonijiet x'taghti kontra t-talba ghall-hlas tal-ammont mitlub u ghalhekk hu l-kaz li din il-Qorti tiddeciedi skont it-talba bid-dispensa mis-smigh tal-kawza ghat-tenur tal-Art. 167 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi peress li interpellata ghall-hlas, is-socjeta` konvenuta baqghet inadempjenti.

Tghid is-socjeta` konvenuta, ghaliex, ghar-ragunijiet premessi m'ghandhiex din il-Qorti: -

1. Tiddeciedi skont it-talba bid-dispensa mis-smigh tal-kawza ghat-tenur tal-art. 167 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta; u

2. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta li thallas lis-socjeta` attrici s-somma ta' elf, hames mija u erbgha u sittin lira Maltin u hamsa u tletin centezmu (Lm1,564.35) flimkien mal-imghax legali mill-14 ta' April 2000, import ta' noll ghall-garr ta' merkanzija fuq il-vapur Moon Admiral li wasal Malta fl-14 ta' April 2000 minn Tilbury, Ingilterra ghall-Malta kif fuq intqal.

Bl-ispejjez - komprizi Lm5.57 tal-ittra legali tal-15 ta' Marzu 2001 - kontra s-socjeta` konvenuta, li tibqa' ingunta minn issa stess ghas-subizzjoni.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tat-23 ta' April 2001.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta datata 14 ta' Mejju 2001 (fol 12) fejn esponiet: -

1. Illi fl-ewwel lok is-socjeta` eccepjenti qatt ma kellha l-ebda relazzjoni guridika mas-socjeta` attrici, u kwalunkwe negozjati dejjem saru ma' Valletta Freight Services Ltd, f' isimha propju.

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost l-ammont mitlub ma huwiex dovut *stante* illi s-servizz res mis-

Kopja Informali ta' Sentenza

socjeta` attrici, kien wiehed hazin u monk, tant illi l-merkanzija waslet Malta b'hafna hsara liema hsara grat tort u htija tan-negligenza da parti tas-socjeta` attrici jew agenti taghha.

3. Illi minghajr pregudizzju ghal premess, fil-fatt hija s-socjeta` attrici illi ghandha thallas lis-socjeta` kovenuta, d-danni sofferti minnha minhabba din il-hsara subita. Dawn id-danni jeccedu bil-bosta s-somma pretiza f'din il-kawza, u ghalhekk ghandha tezisti tpacija mal-ammont pretiz. Is-socjeta` konvenuta gia intavolat kawza (Citaz 427/01 KD Commercials Ltd. vs Valletta Freight Services Ltd et) ghal likwidazzjoni ta' dawn id-danni.

4. Illi barra minn hekk il-freight invoice ma hijjex iffirmata.

5. Illi ghalhekk it-talbiet attrici huma nfondati fid-dritt u fil-fatt.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat il-verbal tas-seduta tad-19 ta' Gunju 2003 mizmuma quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta fejn l-Avukati tal-partijiet iddikjaraw li ma fadlilhomx xhieda ohrajn lil min iressqu dwar l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut. Min-naha taghha Dr. Galea Debono talbet li tressaq kopji tal-atti tal-kawza relavanti 427/01 permezz ta' nota. Il-Qorti laqghet it-talba. L-Avukati tal-partijiet trattaw dwar l-ewwel eccezzjoni. Il-kawza giet differita ghas-sentenza fuq din l-ewwel eccezzjoni ghat-30 ta' Ottubru 2003.

Rat il-verbal tas-seduta tas-6 ta' Novembru 2003 mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta fejn inghatat sentenza dwar l-eccezzjoni preliminari, fejn il-Qorti: ***“Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-kumpanija mharrka bhala mhix misthoqqa fil-fatt u fid-dritt, bl-ispejjez kontra taghha; u Tordna li s-smigh tal-kawza jitkompli bil-gbir tal-provi fil-mertu.”***

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat il-verbal tas-seduta tas-17 ta' Marzu 2005 mizmuma quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta fejn il-kumpanija konvenuta u l-Avukat taghha msejhin tliet darbiet ma dehrux. Dr. Veronica Galea Debono trattat il-kawza li giet registrata. Il-Qorti tat lill-kumpanija konvenuta zmien sad-29 ta' April 2005 biex tressaq is-sottomissjonijiet bil-miktub bil-*visto* tal-Avukat tal-kumpanija attrici. Il-kawza giet differita ghas-sentenza finnuqqas ta' xkiel ghat-23 ta' Gunju 2005.

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tas-socjeta` konvenuta KD. Commercials Ltd (C17249) datata 3 ta' Ottubru 2005 a fol 133 tal-process.

Rat is-surroga datata 16 ta' Jannar 2013 fejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif hekk presjeduta.

Rat il-verbal tas-seduta tal-31 ta' Jannar 2013 mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk illum presjeduta fejn il-kawza giet differita ghat-30 ta' April 2013 ghall-istess skop tal-verbal precedenti.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi permezz tal-azzjoni odjerna, is-socjeta` attrici qed titlob il-hlas ta' noll ghall-garr ta' merkanzija mir-Renju Unit sa' Malta. Is-socjeta` konvenuta issollevat eccezzjoni preliminari billi cahdet li qatt kellha relazzjoni guridika mas-socjeta' attrici. Din il-Qorti, kif diversament presjeduta, iddisponiet minn din l-eccezzjoni b'sentenza *in parte* tas-6 ta' Novembru 2003 billi cahdet l-istess u ordnat il-kontinwazzjoni tas-smigh tal-provi.

Is-socjeta` konvenuta, fil-mertu, eccepjet fis-sustanza li l-ammont pretiz mhuwiex dovut peress li s-servizz rez mis-socjeta` attrici kien wiehed hazin u monk *stante* li l-merkanzija sofriet hafna hsara, htija u negligenza da parti tas-socjeta` attrici jew tal-agenti taghha. Issollevat ukoll eccezzjoni ta' tpacija li skont is-socjeta` konvenuta, kellha issehh bejn l-ammont pretiz ghan-noll u d-danni sofferti.

Fil-fatt is-socjeta` konvenuta istitwiet proceduri separati fl-ismijiet ***KD Commercials Ltd. -v- Valletta Freight Services Ltd. (Cit. 427/01)*** ghal-likwidazzjoni tad-danni subiti. Dawn il-proceduri kienu qed jinstemghu minn din il-Qorti diversament presjeduta.

Il-fatti fil-qosor huma s-segwenti. Is-socjeta` attrici ossia l-vettural, garret merkanzija mill-Port ta' Tilbury l-Ingilterra ghall-Port ta' Malta fuq il-vapur *Moon Admiral* li wasal f'Malta fl-14 ta' April 2000. Is-socjeta` konvenuta kienet ir-ricevitur/*consignee* tal-merkanzija skont kif jirrizulta mill-polza ta' kariku (**DOK B**)¹. Skont il-*freight invoice* (**DOK C**)² l-ammont dovut ghan-noll hu ta' Lm1,564.35, kif pretiz mis-socjeta` attrici, u permezz tad-**DOK D**³ inhareg id-debitu *delivery order* a favur tas-socjeta` konvenuta biex tkun tista' tirtira l-merkanzija li kienet waslet f'Malta mix-Xatt ta' Malta.

APPREZZAMENT TAL-PROVI

Mill-ezami tal-provi prodotti jirrizulta pacifiku bejn il-partijiet li l-merkanzija waslet Malta kif pattwit fil-polza ta' kariku u b'hekk adempixxa l-obbligazzjoni tieghu li jiskarika l-merkanzija (*discharge*) u, permezz tad-*delivery note*, adempixxa wkoll l-obbligazzjoni tieghu li jikkonsenja l-merkanzija lir-ricevitur, titular tal-polza. Jirrizulta pacifiku wkoll li n-noll fl-ammont mitlub fic-citazzjoni, u li anke hemm qbil dwar dan l-ammont, ma thallasx u ghadu dovut salv ghall-eccezzjonijiet sollevati fuq il-mertu.

Xehed **Mario Tellus**⁴ prodott mis-socjeta` attrici, li spjega li meta l-merkanzija tasal f'Malta, ir-ricevitur ikun jista' jirtiraha mix-Xatt wara li jinghata *delivery order*. Dan id-*delivery order* jinghata kontra l-prezentazzjoni ta' kopja originali tal-polza ta' kariku u tal-hlas tan-noll. B'hekk in-noll jithallas qabel ma tigi irtirata fizikament il-merkanzija. Madanakollu fil-kaz odjern, peress li s-socjeta` konvenuta

¹ Esibit a fol. 15 tal-process.

² Esibit a fol. 16 tal-process.

³ Esibit a fol. 17 tal-process.

⁴ Xhieda esibita a fol. 19 et.seq. tal-process.

kienet ilha tuza s-servizzi tas-socjeta` attrici u l-agent taghha f'Malta, kellhom l-uzanza li minnflok il-hlas, ihalli cekk miftuh u skont l-ammont ta' noll illi jkun dovut, is-socjeta`attrici tramite ir-rappresentanti jew impjegati taghha, jimlew l-import tac-cekk⁵.

Anthony Borg, in rapprezentanza tas-socjeta` konvenuta, in **kontro ezami** wkoll ikkonferma li biex jiehu x-xoghol mid-Dwana l-importanti hija d-*delivery note* li "*jien irrid inhallas cekk kontriha.*"⁶ Dwar il-mertu⁷ hu kkonferma li c-cekk li kien halla *blank* fir-rigward tal-vjagg imsemmi fic-citazzjoni ghadu ma ssarrafx. Qatt ma ghamel *stop payment* tac-cekk. Xehed ukoll li meta hareg ic-cekk, kien jaf biss minnhand Victor Vella, Direttur tas-socjeta` attrici, li trakk partikolari li kien parti mill-merkanzija li ngarret fil-vjagg mertu ta' din il-kawza kellu hsara fil-*windscreen* izda effettivament irrizulta li l-hsarat kienu estensivi. Ix-xhud spjega li l-hsarat li avveraw kienu fil-kabina li, peress li kienet tal-*fibre glass* allura kellha tinbidel b'kollox. Skont dak rilevat *tramite* d-difensur tieghu fin-nota ta' sottomissjonijiet⁸, il-hsarat kienu jammontaw ghall-aktar minn tlett elef liri Maltin (Lm3,000).

Il-konvenut ilmenta li ma kellux l-oppportunita' li jressaq il-provi fuq il-mertu. Effettivament talba li ressaq b'rikors appozitu giet michuda minn din il-Qorti kif diversament presjeduta moghtija fit-28 ta' Ottubru 2004 a fol.112 tal-process u fid-29 ta' April 2005 a fol.131 tal-process rispettivament.

Ikkonsidrat li s-socjeta` konvenuta *tramite* d-difensur taghha kienet iddikjarat li ma fadalliex iktar provi fuq il-mertu ta' din il-kawza⁹, dikjarazzjoni li ittentat tirtira b'zewg rikorsi li ghalihom jirreferu d-digrieti surriferiti.

⁵ Xhieda esibita a fol.100 tal-process in kontro-ezami.

⁶ Xhieda esibita a fol. 66 tal-process.

⁷ Xhieda esibita a fol. 103 et seq. tal-process.

⁸ Esibit a fol. 133 tal-process.

⁹ Verbal a fol. 98 tal-process.

Ikkonsidrat li l-provi li xtaqet tressaq, skont kif jirrizulta min-nota ta' sottomissjonijiet imsemmija jindirizzaw il-hsarat allegatament subiti fil-merkanzija waqt il-vjagg - hsarat li huma l-mertu ta' kawza ghal kollox distinta u separata minn dik odjerna u li lanqas kienet qed tinstema' kontestwalment (qatt ma saret talba *ad hoc* f'dan is-sens).

Kif spjegat is-socjeta` konvenuta fin-nota taghha "*Il-hsara grat meta vettura li kienet qed titghabba fuq l-istess vapur fil-port ta' Tilbury, f'Londra, taht ir-responsabbilta' tas-socjeta` attrici baqghet diehla fuq in-naha ta' wara tal-vettura (merkanzija) tas-socjeta' konvenuta, bil-konsegwenza illi l-gabina ta' din l-ahhar vettura tghaffget mal-merkanzija li kien hemm quddiemha u spiccat imkissra bicciet.*"

Is-socjeta' konvenuta ghalhekk issostni li galadarba l-hsara saret b'tort u negligenza tal-vettural kif rapprezentat mis-socjeta` attrici, m'ghandha qatt tkun tenuta thallas dan l-ammont ta' noll reklamati.

In sostenn tat-tezi taghha s-socjeta` konvenuta iccitat diversi sentenzi moghtija mill-Qrati Maltin li jinkombu fuq il-vettural ir-responsabbilta` ghal-hsarat li javveraw fil-merkanzija fl-istadju tal-istivagg taghha u/jew waqt il-merkanzija tkun fil-kontroll tal-kaptan tal-vapur.

Fl-ahhar nett is-socjeta' konvenuta tqis li din il-Qorti ghandha tistenna l-ezitu tal-kawza li istitwiet kontra l-vettural ghal dikjarazzjoni ta' responsabbilta` u eventwali likwidazzjoni tad-danni subiti, peress li f'kaz li t-talbiet taghha jigu milqugha, "*ikun kontro-sens li s-socjeta' konvenuta f'din il-kawza tigi kkundannata thallas in-noll tal-istess vjagg.*"

Da parti taghha s-socjeta' attrici ssostni li n-noll huwa dejjem dovut. In-noll jithallas qabel mar-ricevitur ikun jista' jigbor il-merkanzija. *Semmai*, jekk jirrizultaw il-hsarat, dan jigi rizolt f'kawza separata jew fi trattativi separati.

KONSIDERAZZJONIJIET LEGALI

Kif irrilevat gja, il-mertu ta' din il-kawza hija strettament talba ghall-hlas ta' noll dovut fuq vjagg ta' merkanzija, debitament skarikata u kkonsenjata lir-ricevitur. Huwa minnu li s-socjeta` konvenuta tinsisti li sofriet hsarat fil-merkanzija, tort tal-vettural, u li allura ma tista' tkun tenuta ghall-ebda hlas, li, *semmai*, ghandha tigi pacuta mal-valur tad-danni subiti.

Illi izda, din il-Qorti ghandha biss dawk il-provi li jirrizultawha mill-atti processwali (*quod non est in actis non est in mundo*) u kull ma jirrizultalha, ghalhekk, hija riferenza ghall-kawza separata istitwita mis-socjeta` konvenuta ghad-danni kontra s-socjeta` attrici. Huwa minnu li mix-xhieda ta' Anthony Borg, kif ukoll minn dak iddikjarat fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu hemm riferenza ghal "*hsarat estensivi*" u anke riferenza ghall-valur tad-danni subiti, izda l-ewwel xhieda nghatat waqt li kienet qed tigi ttrattata l-ewwel eccezzjoni procedurali u ghandha tigi kkonsiderata fil-kuntest li nghatat, filwaqt li t-tieni hija semplici dikjarazzjoni *ex parte* u minghajr valur probatorju *ut sic*.

Fil-fatt il-kwistjoni ta' danni qatt ma giet indirizzata fl-istadju probatorju f'din il-kawza. Din il-Qorti ghalhekk ma tista' taghti ebda piz lid-dikjarazzjonijiet imsemmija peress li b'hekk tkun qed tohloq ingustizzja procedurali a skapitu tas-socjeta' attrici, li ma kellhiex l-opportunita' li tressaq provi biex tikkontesta dawn l-allegazzjonijiet.

Dan kollu premiss, kif ser jigi spjegat, it-tezi vantata mis-socjeta' konvenuta li tippermetti li ricevitur ikun jista' jirrifjuta l-hlas tan-noll meta javveraw hsarat fil-merkanzija mhix sostenibbli legalment. Isegwi ghalhekk li l-lanzjanza mressqa minnha dwar il-konnessjoni bejn din il-kawza u l-kawza l-ohra ghad-danni, u anke l-eccezzjonijiet sollevati fuq il-mertu, mhumiex attendibbli.

L-artikolu **310 tal-Kodici tal-Kummerc** (Kap.13 tal-Ligijiet ta' Malta, jghid hekk:

" F'ebda kaz in-noleggatur jew il-karigatur ma jista' jitlob it-tnaqqis tan-noll."

Filwaqt li l-artikolu **311** tal-istess Kap. 13 jghid:

"Il-karigatur ma jistax jabbanduna għall-ħlas tan-noll il-merkanzija li tkun naqset fil-prezz jew li tkun tħassret b'difett tagħha nfisha jew b'accident. Izda, jekk btieti ta' nbid, żejt, għasel, jew likwidi oħra jkun hekk nixxew li jsiru vojta jew kwaži, dawn il-btieti jistgħu jiġu abbandunati għan-noll."

Ukoll l-artikolu **306** tal-istess Kap.13 jghid :

" Jekk il-kaptan iħott il-merkanzija mingħajr ma jieħu l-ħlas tan-noll, tal-avarija, jew ta' spejjeż oħra, jew mingħajr ma jieħu dawk il-prekawzjonijiet li għalihom ikollu jedd skont il-liġijiet tal-lok tal-ħatt, jitlef il-jedd tiegħu kontra n-noleġġatur jew il-karigatur, jekk dak in-noleġġatur jew karigatur jipprova li hu ħallas l-ammont tan-noll, tal-avarija u tal-ispejjeż lill-persuna li rċeviet il-merkanzija, jew li ma jistax, billi dik il-persuna tkun falliet, jieħu lura dak l-ammont."

Dawn id-disposizzjonijiet tal-Ligi tagħna jagħtu espressjoni lill-principju fundamentali li l-ħlas tan-noll hu dovut malli l-vettural jikkonsenja l-merkanzija fid-destinazzjoni pattwita. F'ebda cirkostanza huwa permess lin-nolleggjatur li jitlob it-tnaqqis tan-noll għaliex id-dritt għall-ħlas tan-noll mhuwiex marbut mal-kundizzjoni tal-merkanzija imma mal-fatt tal-konsenja fid-destinazzjoni pattwita. Huwa pacifiku anke fid-dottrina li gjaldarba jeffettwa l-iskarika u l-konsenja (*discharge and delivery*) tal-merkanzija, il-vettural jitqies li adempixxa l-obbligazzjonijiet tiegħu lejn ir-ricevitur, independentement mill-istat u mill-kondizzjoni li javveraw fil-merkanzija fil-mument tal-konsenja. Id-dritt għall-ħlas tan-noll huwa għalhekk dritt sancit lill-vettural liema dritt ma jimpedixxix lill-konsenjatur jew ricevitur milli jagixxi separatament b'kawza għad-danni kontrih.

Il-Professur F. Cremona, fin-noti tiegħu riveduti mill-**Avukat** u sussegwentement Imhalled **George**

Schembri,¹⁰ jispjega li kien hemm xi awturi Francizi li sostnew li *"the debt for freight was to be proportionate to the state or condition of the goods on the date of arrival at the place of destination, and that in the case of the deterioration of the goods, the freighter had the right to abandon for the freight the goods so deteriorated."* Skont dawn l-awturi Maltin, izda, din it-tezi ma gietx accettata fil-Ligi Franciza u lanqas fil-Ligi taghna (*vide art. 311 fuq citata*). Imbaghad jkomplu li *"Undoubtedly if the goods have decreased in value or deteriorated as a consequence of the wrongful act or default of a person, the latter would be liable in damages in accordance with the general principles of law."* A *contrario sensu*, jekk il-hsarat huma kkagunati minn kaz fortuitu, allura l-principju *"res perit domino"* japplika u r-ricevitur ma jkollu ebda dritt ghall-kumpens mill-vettural salv il-kaz ikkontemplat fl-artikolu 311 tal-Kap.13 fuq citat peress li fic-cirkostanzi previsti mill-legislatur, il-merkanzija titqies li ntilfet.

Din hija wkoll il-pozizzjoni meqjusa fil-Qrati Inglizi. Skont l-awtur Jasper Ridley¹¹ *"If the carrier delivers the goods to the consignee, he may claim to be paid the freight in full even if the goods are damaged and the owner of the goods must have recourse to an action for damages in respect of the damage to the goods."*¹² L-uniku eccezzjoni ammess hu jekk il-merkanzija titef il-karatteristici essenzjali taghha. Kif jghid dan l-awtur, *"if the goods are not delivered 'in specie' to the consignee, no freight is payable."*¹³ B'hekk il-Qorti ghandha tezamina jekk *"from the terms of the contract construed by mercantile usage, if any, what was the thing for the carriage of which freight was to be paid, and determine whether that thing, or any and how much of it, has substantially arrived"*¹⁴. Ghalhekk gie ritenut, per ezempju, li *"if the goods are no longer in a merchantable state, they are deemed not to have been delivered in specie and no freight is payable. Where part of the goods are delivered in specie, freight is payable on*

¹⁰ Notes on Maltese Maritime Law, UM (1974)

¹¹ "The Law of the Carriage of Goods by Land, Sea & Air "(Vth Ed.) pp.118

¹² *Dakin -v- Oxley (1864) 15.C.B. (N.S.)646.*

¹³ *Duthie -v -Hilton(1868) L.R. 4.C.P.138.*

¹⁴ *Dakin -v- Oxley op.cit.*

these goods."¹⁵ Fil-kaz **Asfar & Co. vs Blundell**¹⁶ gie spjegat li t-test applikat kien "*whether as a matter of business, the nature of the thing has been altered. The nature of a thing is not necessarily altered because the thing itself has been damaged...if so the question for determination is whether the...original article of commerce has become a total loss.*" U kif gie osservat fil-kaz **Dakin vs Oxley**, fuq citat "*There would be apparent justice in allowing damage...to be set-off or deducted in an action for freight...But our law does not allow deduction in that form, and as at present administration, for the sake, perhaps of speedy settlement of freight and other liquidated demands, it affords the injured party a remedy by cross action only.*"

L-istess ragunament insibu mill-awturi *Chorley & Giles*¹⁷ li jiccitaw lill-awtur *Scrutton*¹⁸, u jsostnu li "*not all failures of performance on the part of the carrier result in a loss of freight. Where the carrier is ready to deliver at the port of destination, but the goods are in a damaged condition, though in substance still the same merchandise, freight becomes payable in full (sottolinear tal-Qorti) though the consignee may have an action in damages. These, however, he must claim separately, and may not deduct from the freight.*" U, jkomplu "*The procedure usually followed is for the ship owner to bring proceedings for freight; the goods owner in his defence and counterclaim admits liability for the freight subject to his counterclaim for damages.*" Imbaghad jghidu li "*Scrutton suggests that if the consignees actually take delivery, they ought to pay the freight, a proposition which seems difficult to refute.*"

Illi ghalhekk jirrizulta li l-principji legali li jirregolaw il-kuntratt ta' garr ta' merkanzija u, senjatament id-dritt tal-vettural ghall-hlas tan-noll, essenzjalment jirrikonoxxu dan id-dritt tieghu galadarba l-merkanzija tasal fid-destinazzjoni. Xejn ma jiswa jekk il-merkanzija ggarrbet hsarat, anke jekk dawn gew ikkagunati min-nuqqas

¹⁵ *Duthie v Hilton op.cit.*

¹⁶ (1896) 1.Q.B.123.

¹⁷ "*Shipping Law*" (1970 ed.) pg.223.

¹⁸ "*Charterparties and Bills of Lading*" (17th.ed.)(1964) p. 341

attribwibbli lill-vettural, purke' ma tinbidilx in-natura, jew *specie*, taghha, f'liema kaz il-merkanzija titqies li ntilfet.

L-awturi huma wkoll konkordi li t-talba ghad-danni ghandha ssir permezz ta' azzjoni separata jew kontro-talba u mhuwix ammissibbli li tigi sollevata permezz ta' eccezzjoni anke ghat-tpacija.

Ikkonsidrat li s-socjeta' konvenuta ma ressqitx kontro-talba fil-kawza odjerna izda pprocediet f'istanza separata ghal-likwidazzjoni tad-danni. Anke jekk jirrizulta li s-socjeta' attrici hija responsabbli ghall-hsarat li jistghu jigu misjuba f'dik l-istanza, il-Qorti hija tal-fehma li d-dritt tal-*Valfracht Roro Line Ltd.* ghall-hlas tan-noll jibqa' dovut. Fl-ewwel lok, is-socjeta' attrici wettqet l-obbligazzjoni taghha li tikkonsenja l-merkanzija skont kif jirrizulta mill-polza ta' kariku (**DOK B**) li jirrapresenta l-kuntratt bejn il-partijiet, u, fit-tieni lok, ma hemm ebda prova li jista' iwassal lil din il-Qorti biex tikkonkludi li l-merkanzija bidlet l-*ispecje* taghha minnkejja l-hsarat subiti. *Ammettendo* li kien hemm hsarat fil-kabina tat-trakk, mertu tal-kawza l-ohra, xorta t-trakk baqa' dak li kien u ma tilifx il-karatteristici jew generu tieghu ta' trakk. Jibqa' dejjem impregudikat id-dritt tas-socjeta' konvenuta li tottjeni kontra s-socjeta' attrici l-hlas tad-danni subiti f'kaz ta' kundanna mill-Qorti kompetenti.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-waqt li **tichad** l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta, **tilqa'** it-talbiet attrici u tikkundanna lis-socjeta' konvenuta sabiex thallas lis-socjeta' attrici s-somma ta' tlett elef, sitt mija u tlieta u erbghin ewro u hamsa u disghin centezmu (€3,643.95) import ta' noll ghall-garr ta' merkanzija kif spjegat fic-citazzjoni bl-imghaxijiet legali mill-14 ta' April 2000.

L-ispejjez kollha jithallsu mis-socjeta' konvenuta li qed jigi rizervat favur taghha d-dritt li tirreklama kontra s-socjeta' attrici rifuzjoni ghad-danni subiti fil-merkanzija mertu ta' din il-kawza.

Kopja Informali ta' Sentenza

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----